

DL-III.677.43.2018.ABR

Warszawa, dnia 17.04.2018

Pan
Bronisław Węglowski
Prezes Zarządu Izby Rolniczej
Województwa Łódzkiego

W odpowiedzi na pismo znak spr.: KRIR/MJ/106/18, w sprawie wniosków Izby Rolniczej Województwa Łódzkiego podjętych podczas V i VI kadencji Walnego Zgromadzenia Izby, Departament Leśnictwa przedstawia następujące stanowisko.

Obecnie na terenie całego kraju dzierżawcy oraz zarządcy obwodów łowieckich prowadzą redukcję populacji dzika do poziomu 0,1 osobnika na km². Powyższe działanie wynika z konieczności realizacji Rekomendacji Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego i Międzyresortowego Zespołu ds. łagodzenia skutków związanych z wystąpieniem przypadków afrykańskiego pomoru świń (ASF) oraz Rządowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego. Rekomendacje te zostały przekazane przez Ministra Środowiska do bezwzględnej realizacji do Dyrekcji Generalnej Lasów Państwowych oraz Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego, a raporty z pozyskania dzików przekazywane są do Ministra Środowiska w cyklu miesięcznym. Odnosząc się do poruszonej w piśmie potrzeby maksymalnego odstrzału w powiatach o najwyższej koncentracji hodowli trzody chlewnej informujemy, że osobnym pismem Minister Środowiska zalecił takie działanie dzierżawcom i zarządcom obwodów łowieckich położonych w tych terenach.

Bóbr europejski (*Castor fiber*) objęty jest ochroną częściową na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r. poz. 2183). Ponadto bóbr europejski podlega ochronie również na podstawie dwóch europejskich aktów prawnych. Pierwszym jest konwencja z dnia 19 września 1979 r. o ochronie gatunków dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk - Konwencja Berneńska (Dz. U. z 1996 r., Nr 58, poz. 263), gdzie bóbr zamieszczony jest w III załączniku, obejmującym chronione gatunki fauny. Zgodnie z art. 7 konwencji, strony powinny regulować przepisami wszelką eksploatację dzikiej fauny wymienionej w załączniku III tak, aby populacja nie była zagrożona.

Przede wszystkim jednak bóbr został umieszczony w załączniku II dyrektywy 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk naturalnych oraz dzikiej fauny i flory - Dyrektywa Siedliskowa, określającym gatunki roślin i zwierząt będące przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, których ochrona wymaga wyznaczenia specjalnych obszarów ochrony, jak również w załączniku V, gdzie ujęto gatunki zwierząt i roślin, których pozyskiwanie ze stanu dzikiego i eksploatacja jest możliwa pod warunkiem, że populacja tych gatunków zostanie zachowana we właściwym stanie ochrony.

W świetle obowiązywania powyższych regulacji prawnych, nie jest możliwe całkowite wyłączenie bobra europejskiego spod ochrony gatunkowej. Większość zakazów dotyczących gatunków chronionych stanowi transpozycję regulacji unijnych, co wyklucza możliwość dokonywania modyfikacji w tym zakresie.

Należy wskazać, że fakt objęcia ochroną nie uniemożliwia podejmowania jakichkolwiek działań w stosunku do ww. gatunku. Na podstawie art. 56 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2018 r. poz. 142, z późn. zm.), regionalni dyrektorzy ochrony środowiska, na wniosek podmiotów, w których interesie jest np. zminimalizowanie szkód, wydają zezwolenia m.in. na płoszenie i niepokojenie, umyślne zabijanie osobników bobra europejskiego, a także na niszczenie siedlisk oraz usuwanie żeremi i tam. Zezwolenia z zakresu ochrony gatunkowej mogą być wydane zgodnie z art. 56 ust. 4 ww. ustawy w przypadku braku rozwiązań alternatywnych, jeżeli wnioskowane czynności nie są szkodliwe dla zachowania we właściwym stanie ochrony dziko występujących populacji chronionych gatunków zwierząt oraz w przypadku zaistnienia jednej z przesłanek wskazanych w art. 56 ust. 4 pkt 1-7 tejże ustawy (np. gdy wynikają z konieczności

ograniczenia poważnych szkód w odniesieniu do upraw rolnych, inwentarza żywego, lasów, rybostanu, wody lub innych rodzajów mienia).

Należy tu jednak podkreślić, że ewentualne zezwolenie musi poprzedzać wniosek osoby zainteresowanej uzyskaniem stosownego odstępstwa. Wydane decyzje przyznają stronom prawo do odstępstwa od obowiązujących zakazów, nie mają zaś charakteru nakazowego. Wnioskodawca może więc wykorzystać udzieloną derogację w całości lub w części, jednak nie ma takiego obowiązku.

Zgodnie z art. 35 § 3 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1257, z późn. zm.) załatwienie sprawy wymagającej postępowania wyjaśniającego powinno nastąpić nie później niż w ciągu miesiąca, a sprawy szczególnie skomplikowanej - nie później niż w ciągu dwóch miesięcy od dnia wszczęcia postępowania. Przytoczony w piśmie zarzut dotyczący kilkumiesięcznego okresu uzyskiwania przez wnioskodawców pozwolenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska na rozbiórkę tam może być związany z dużą liczbą spraw do rozstrzygnięcia przez regionalne dyrekcje ochrony środowiska, ale też np. z koniecznością uzupełnienia wniosku w przypadku braków formalnych bądź złożenia dodatkowych wyjaśnień w sprawie.

Należy jednocześnie zauważyć, że przepisy prawa przewidują w wyjątkowych sytuacjach, np. zagrożenia bezpieczeństwa powszechnego, szybszą ścieżkę postępowania, tj. możliwość uzyskania ustnej decyzji.

Warto również mieć na uwadze, iż w związku z wejściem w życie w dniu 1 października 2012 r. ustawy o zmianie ustawy o ochronie przyrody oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 985), w ustawie o ochronie przyrody został wprowadzony dodatkowy sposób wydawania derogacji z zakresu ochrony gatunkowej w odniesieniu do wybranych gatunków przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska (art. 56a), w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia. Zarządzenia te mogą być wydawane m.in. w stosunku do bobra europejskiego na wybranej części lub na obszarze całego województwa. Regionalny dyrektor ochrony środowiska w przedmiotowym zarządzeniu określa m.in. warunki wykonywania ww. czynności, w tym termin i obszar, którego dotyczy zarządzenie oraz konieczność składania sprawozdań z przeprowadzonych działań w ramach realizacji zarządzenia. Powyższe rozwiązanie pozwala na elastyczne dostosowanie wykonywania czynności, na które wydano zgodę, do potrzeb występujących w danym miejscu i skrócenie procedury administracyjnej - podmiot wykonujący działania podlegające zakazom musi jedynie przesłać sprawozdanie z ich wykonania. W opinii tut. Organu ww. rozwiązanie pomaga w racjonalnym gospodarowaniu populacją zwierząt najczęściej wyrządzających szkody w rolnictwie oraz powoduje ograniczenie tychże szkód.

Dodatkowo należy zaznaczyć, że 19 lipca 2016 r., Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska oraz Zarząd Główny Polskiego Związku Łowieckiego zawarły porozumienie „w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczeniu liczebności populacji bobra europejskiego *Castor fiber* na terenach obwodów łowieckich”.

Powyższe porozumienie ma na celu kontrolę populacji bobra europejskiego na terenach obwodów łowieckich, dzierżawionych przez koła łowieckie. Zgodnie z ww. instrukcją regionalni dyrektorzy ochrony środowiska wydali zarządzenia na podstawie art. 56a ustawy o ochronie przyrody dotyczące ograniczenia populacji bobrów, obejmujące swoim zasięgiem tereny obwodów łowieckich wchodzących w skład poszczególnych Zarządów Okręgowych PZŁ. Redukcja populacji ma w głównej mierze dotyczyć obszarów, w których szkody powodowane przez bobry są najbardziej dotkliwe - m.in. tam, gdzie zwierzęta te uszkadzają wały przeciwpowodziowe czy urządzenia melioracyjne. Ma to z jednej strony zapewnić większe bezpieczeństwo obywateli i ich dobytku, a z drugiej zwiększyć akceptację dla ochrony tego gatunku.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Łodzi mając na uwadze porozumienie, o którym mowa powyżej, wydał 4 zarządzenia na okres trzech lat na czynności podlegające zakazom w stosunku do bobra europejskiego (*Castor fiber* L.) polegające na: umyślnym płoszeniu i niepokojeniu, umyślnym zabiciu, przetrzymywaniu i posiadaniu odstrzelonych okazów, zbywaniu, oferowaniu do sprzedaży, wymianie, darowiźnie, transporcie w celu sprzedaży odstrzelonych okazów, wywozie poza granice kraju odstrzelonych okazów gatunku, w województwie łódzkim. Zgodnie z niniejszymi zarządzeniami odstrzał bobrów możliwy jest w liczbie do 140 osobników, w okresie obowiązywania zarządzeń.

Zgodnie z art. 126 ust. 1 pkt 5 ustawy o ochronie przyrody Skarb Państwa odpowiada za szkody wyrządzone przez wybrane gatunki objęte ochroną, w tym bobry. Oględzin, szacowania szkód, a także ustalenia wysokości odszkodowania i jego wypłaty, dokonuje zgodnie z ww. ustawą właściwy regionalny dyrektor ochrony środowiska, a na obszarze parku narodowego, dyrektor tego parku.

Biorąc powyższe pod uwagę oraz fakt, że istnieją już mechanizmy pozwalające na regulowanie populacji ww. gatunków zwierząt w skali lokalnej, prace nad wprowadzeniem przepisów, które ograniczyłyby populację tych gatunków w skali kraju nie są aktualnie prowadzone.

Odnosząc się do ostatniego postulatu zawartego w przekazanym wystąpieniu informujemy, że ustawa z dnia 22 marca 2018 r. o zmianie ustawy – Prawo łowieckie została opublikowana 30 marca 2018 r. (Dz.U. poz. 651). Obecnie nie ma już możliwości zmiany zapisów ww. ustawy. Jednocześnie zgodnie z obowiązującymi przepisami, które weszły w życie 1 kwietnia 2018 r. komisja szacująca szkody powinna podjąć czynności szacowania niezwłocznie, ale nie dłużej niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku o przeprowadzenie szacowania. Jednocześnie rozszerzenie składu komisji szacujących szkody o przedstawiciela organu wykonawczego gminy lub jednostki pomocniczej gminy będzie gwarantem, że szkody będą szacowane w sposób terminowy. Nie widzimy również możliwości i potrzeby wprowadzania sankcji karnych za opóźnienia w przeprowadzeniu szacowania. W pojedynczych przypadkach zwłaszcza w okresach o najwyższej intensyfikacji szkód w uprawach i płodach rolnych mogą się zdarzać sytuacje niedotrzymania terminu. Trudno jednak karać osoby będące członkami komisji za zdarzenia, które mogą być niezależne od nich.

Z wyrazami szacunku

Do wiadomości:

1. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
dot.: SSO.dws.073.4.2018
2. Krajowa Rada Izb Rolniczych
dot.: KRIR/MJ/106/18

Zastępca Dyrektora
Departament Leśnictwa

Tomasz Zygmunt
Tomasz Zygmunt